

Wybrane obszary aktywności kobiet wiejskich w krajach UE-28

Selected areas of rural women's activity in the EU-28

Andrzej Czyżewski, Anna Matuszczak

Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu

Streszczenie. W artykule wskazano na wybrane obszary aktywności kobiet zamieszkujących obszary wiejskie w krajach UE-28. Dokonano analizy m.in. ich aktywności ekonomicznej, wykształcenia i pozycji na rynku pracy, zbadano także rolę kobiet jako podmiotów podejmujących decyzje i zarządzających gospodarstwami rolnymi, odnosząc najczęściej dane z roku 2014 do tych z 2002 lub 2005, co pozwoliło ukazać zmiany obserwowanych wielkości. Analiza porównawcza danych z 28 krajów UE wskazała na występowanie znacznych różnic w badanych obszarach. Na tym tle omówiono również pozycję Polek zamieszkujących obszary wiejskie – nie odbiega ona od średniej unijnej, a czasem ją przewyższa.

Słowa kluczowe: obszary wiejskie • kobiety • aktywność • UE-28

Abstract. There was shown selected areas of activity of women living in rural areas in the EU-28 in the article. It was studied, among others, their economic activity, education, labor market position and the role of women as decision-makers and managers of agricultural holdings, referring usually 2014 to 2002 or 2005, to notice the size of the observed changes. Comparative analysis of the 28 EU countries indicated the existence of significant differences in the studied areas. Against this background, it shows the position of the Polish women living in rural areas, which are at the level of the EU average, or exceed it.

Keywords: rural areas • women • activity • EU-28

Wstęp

Kobiety odgrywają ważną rolę w społeczeństwie i przyczyniają się do wzrostu gospodarczego na obszarach wiejskich na całym świecie, a ich praca ma kluczowe znaczenie dla przetrwania gospodarstwa domowego, gdyż nierzadko pozwala mieszkańcom gospodarstwa uniknąć biedy lub po prostu żyć lepiej. Mieszkancki wsi wytwarzają przeciętnie połowę żywności na świecie, a w większości krajów rozwijających się nawet do 80%. Z danych szacunkowych z roku 2014 wynika, że na dziesięć głodujących osób na świecie przypada aż siedem kobiet. Jednocześnie kobiety są posiadaczkami mniej niż

Adres do korespondencji – Corresponding author: Dr hab. Anna Matuszczak, Wydział Ekonomii, Katedra Makroekonomii i Gospodarki Żywnościowej, Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu, Al. Niepodległości 10, 61-875 Poznań; e-mail: anna.matuszczak@ue.poznan.pl.

15% gruntów na świecie, a w krajach rozwijających się – mniej niż 2%. Z kolei nakład pracy kobiet stanowi dwie trzecie ogółu nakładu pracy na świecie, ale z globalnych dochodów przypada na nie jedynie 10%. Statystyki są nieco mniej przytłaczające dla obszarów wiejskich UE, jednakże badania dowodzą, że kobiety na wsi w UE są częściej zatrudniane na niskopłatnych posadach, rzadziej także zajmują kierownicze stanowiska oraz podejmują decyzje biznesowe i polityczne, są za to postrzegane jako strażniczki tradycji wiejskiej (European Parliament, 2015).

Materiał i metody

Badania przeprowadzono na podstawie danych pochodzących z bazy Eurostat, dotyczących delimitacji ze względu na płeć, miejsce zamieszkania oraz interesujące nas wielkości, tj. aktywność ekonomiczną, wykształcenie, pozycję na rynku pracy oraz rolę kobiet jako podmiotów podejmujących decyzje i zarządzających gospodarstwami rolnymi. Analizowano dane z roku 2014, najczęściej porównując je z danymi z roku 2002 bądź 2005, by zauważyć zachodzące zmiany. Zdawano sobie przy tym sprawę, iż przemiany społeczne zachodzą względnie powoli. Zastosowano metodę analizy porównawczej (28 krajów UE).

Aktywność ekonomiczna i wykształcenie kobiet wiejskich

Kobiety stanowią więcej niż połowę populacji UE (51%), ale są kraje, w których wskaźnik ten jest wyższy (Estonia i Portugalia – 53%, Litwa i Łotwa – 54%). Aktywność ekonomiczna kobiet na rynku pracy w krajach UE-28 jest jednak znacznie niższa, niż mogłyby na to wskazywać powyższe statystyki. Przeciętny poziom wskaźnika aktywności ekonomicznej od początku badanego okresu (2002 r.) wynosił 48%, a w ostatnich trzech latach 49%, dla kobiet jednak kształtuje się on średnio o 5 pkt proc. niżej. W UE-28 są kraje, w których wskaźnik przewyższa średnią – takie jak: Szwecja (54%) czy Holandia oraz Cypr (53%). Badany wskaźnik jest tam wyższy także dla kobiet i wynosi odpowiednio 51% i 49%. Diametralnie odmienną sytuację znajdujemy przede wszystkim w krajach południowej Europy. Tu ostatnie miejsce zajmuje Grecja z najniższym w UE-28 wskaźnikiem aktywności ekonomicznej – na poziomie 42%, przy czym aktywne ekonomicznie kobiety stanowią jedynie 35% ogółu aktywnej zawodowo greckiej ludności. Różnicę 20 pkt proc. pomiędzy krajami, w których kobiety są najbardziej aktywne ekonomicznie, a tymi, w których są one aktywne najmniej, należy uznać za relatywnie dużą rozbieżność. Jednocześnie warto zauważyć, że w badanym kilkunaścieletnim okresie w większości państw, szczególnie ostatnio przyłączonych do UE, wskaźniki aktywności ekonomicznej uległy poprawie.

Rozpatrując dane z 2014 r. dotyczące aktywności ekonomicznej populacji zamieszkującej obszary wiejskie, można stwierdzić, iż rozbieżności w krajach UE-28 są znaczne – najniższą wartość tego wskaźnika notuje się w Holandii, Wielkiej Brytanii i Hiszpanii, gdzie wynosi on poniżej 10%¹, a najwyższą na Słowacji (50%) oraz w Irlandii

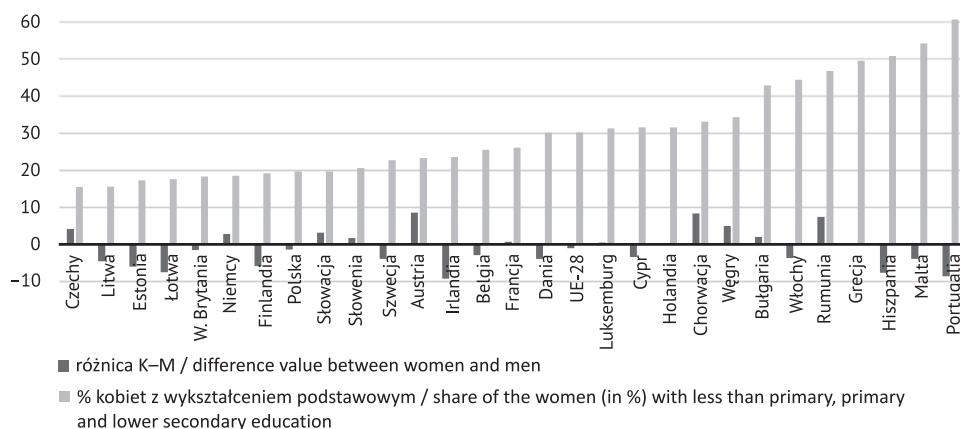
¹ Na Cyprze, Malcie i w Luksemburgu analizowany wskaźnik wynosi ok. zera.

(ponad 70%). Wśród aktywnych ekonomicznie osób zamieszkujących obszary wiejskie kobiety stanowią w UE-28 przeciętnie 45,5%, przy czym wskaźnik ten jest najniższy we Włoszech, w Rumunii, Grecji i Polsce – ok. 42%, a najwyższy na Litwie, Łotwie, w Portugalii i Estonii – ok. 48%.

Jedną z determinantów tego zróżnicowania może być poziom wykształcenia kobiet. I tak: w 2014 r. kobiety z wykształceniem niepełnym podstawowym, podstawowym i gimnazjalnym stanowiły 30,2% wszystkich kobiet zamieszkujących obszary wiejskie w UE-28. To aż o 10 pkt proc. więcej niż w przypadku kobiet zamieszkujących miasta. Różnice pomiędzy poszczególnymi krajami są w tym zakresie znaczne.

Najmniej kobiet z wykształceniem podstawowym zamieszkuje na wsi w Czechach, na Litwie, Łotwie i w Estonii (15,5%–17,5%), najwięcej zaś w Portugalii, gdzie aż 60% kobiet wiejskich ma zaledwie podstawowe wykształcenie. Polki w tym rankingu wypadają relatywnie dobrze – najniższe wykształcenie ma co piąta mieszkanka wsi, co plasuje Polki znacznie poniżej średniej UE.

Na tym tle można było wskazać różnice w poziomie wykształcenia kobiet i mężczyzn mieszkających na wsi. Niższym wskaźnikiem wykształcenia niż w przypadku kobiet legitymują się mężczyźni na obszarach wiejskich w większości krajów UE-28, ale największe różnice notuje się w Irlandii, Portugalii (ok. 9 pkt proc), Hiszpanii i na Łotwie. Natomiast odwrotna sytuacja panuje w Austrii, Chorwacji i Rumunii, gdzie kobiety są stosunkowo gorzej wykształcone (ok. 8 pkt proc.; por. ryc. 1).

Ryc. 1. Udział kobiet z wykształceniem niepełnym podstawowym, podstawowym, gimnazjalnym (w wieku 15–64 lata, w %) w ogólnej liczbie kobiet zamieszkujących na wsi oraz różnica między liczbą kobiet i mężczyzn wykształconych na tym poziomie (w pkt proc.) w krajach UE-28 ogółem (dane z 2014 r.)

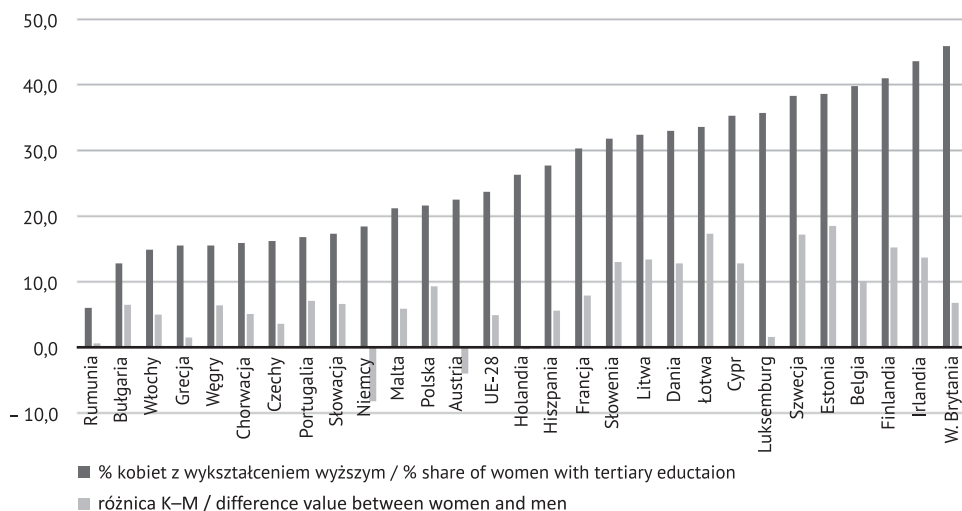
Fig. 1. The share of women with less than primary, primary and lower secondary education (levels 0–2, ages 15–64, in %) and the difference value between men and women educated at this level of education (in pts. per cent.) in the EU-28 (date from 2014)

Źródło: Eurostat, <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database> (Population by educational attainment level, sex, age and degree of urbanisation (%) [edat_lfs_9913] 15.05.2016).

Source: Eurostat, <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database> (Population by educational attainment level, sex, age and degree of urbanisation (%) [edat_lfs_9913] 15.05.2016).

W badaniach wzięto również pod uwagę liczbę kobiet wiejskich z wyższym wykształceniem, którym średnio w UE-28 może się wykazać niemal co czwarta z nich (23,7%). Nie jest to imponujący wynik na tle kobiet zamieszkujących miasta – dyplom studiów wyższych posiada tam 40% z nich.

Najniższe miejsce w tym rankingu zajmują kobiety wiejskie z Rumunii – zaledwie 6% z nich ma wykształcenie wyższe – oraz z Bułgarii i Włoch, gdzie dyplom wyższej uczelni posiada co siódma mieszkanka obszarów wiejskich. Najwyżej w tym zestawieniu plasują się Finki, Irlandki i Brytyjki, spośród których ponad 40% ma wyższe wykształcenie. Na tym tle mężczyźni zamieszkujący wieś wypadają dużo gorzej – tylko w Niemczech i Austrii więcej mężczyzn niż kobiet na wsi ma wykształcenie wyższe, w pozostałych krajach to kobiety częściej są posiadaczkami dyplomu wyższej uczelni. Największą rozpiętość między poziomem wykształcenia kobiet i mężczyzn notuje się w Finlandii, Szwecji, na Łotwie i w Estonii (od 15 do 18,5 pkt proc.; por. ryc. 2). Polki w tym rankingu znajdują się na poziomie zbliżonym do średniej UE-28. Należy też wskazać na ogólną obserwację dotyczącą krajów UE w badanym okresie, iż kobiety wiejskie wpisują się w uniwersalne trendy edukacyjne i są coraz lepiej wykształcone.

Ryc. 2. Udział kobiet z wykształceniem wyższym (w wieku 25–64 lata, w %) w ogólnej liczbie kobiet zamieszkujących na wsi oraz różnica między liczbą kobiet i mężczyzn wykształconych na tym poziomie (w pkt proc.) w krajach UE-28 na obszarach wiejskich (dane z 2014 r.)

Fig. 2. The share of women with tertiary education (levels 5–8, ages 25–64, in %) and the difference value between men and women educated at this level of education (in pts. per cent.) in the EU-28 in the rural area (data from 2014)

Źródło: Eurostat, <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database> (Population by educational attainment level, sex, age and degree of urbanisation (%)) [edat_lfs_9913] 15.05.2016).

Source: Eurostat, <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database> (Population by educational attainment level, sex, age and degree of urbanisation (%)) [edat_lfs_9913] 15.05.2016).

Pozycja kobiet na rynku pracy

Generalnie biorąc, w gospodarce zatrudnionych jest więcej mężczyzn aniżeli kobiet. Także na obszarach wiejskich obserwujemy taką tendencję (European Commission, 2012). W 2014 r. zatrudnionych tu było aż 77% mężczyzn aktywnych ekonomicznie wobec 62% kobiet. Jednakże rozbieżności pomiędzy krajami w tej kwestii są znaczne – prym w zatrudnieniu kobiet wiodą Austria, Niemcy, Dania i Szwecja, gdzie wskaźnik zatrudnienia dla kobiet kształtuje się powyżej 70%, natomiast najniższy jest w Grecji, Hiszpanii i na Węgrzech (niewiele ponad 50%). Warto także wskazać, że rolnictwo nie jest znaczącym sektorem, jeśli chodzi o miejsca pracy dla kobiet wiejskich (inaczej niż w przypadku mężczyzn), gdyż są one zatrudnione głównie w sektorze usług, a jeśli już pracują w rolnictwie, to w niepełnym wymiarze godzin.

Zauważa się również, że na rynku pracy w całej Unii Europejskiej dochodzi do dyskryminacji ze względu na płeć. Przejawia się to głównie w niższych zarobkach kobiet i zajmowaniu przez nie mniejszej liczby kierowniczych stanowisk. Nie bez znaczenia są tu również wykształcenie kobiety, jej wiek, etap życia, a także miejsce zamieszkania czy czynniki kulturowe (European Parliament, 2015).

Analizując wskaźnik zmian zatrudnienia w europejskim rolnictwie, stwierdzić możemy, iż w badanym okresie, tj. w latach 2002–2014, średniorocznie w UE zatrudnienie spadało ogółem o 2,6%, a w przypadku kobiet dynamika zjawiska była nieznacznie wyższa – wskaźnik wynosi 2,9%. W zdecydowanej większości krajów wskaźnik zatrudnienia kobiet w rolnictwie spada szybciej aniżeli zatrudnienie ogółem, ale znajdujemy wyjątki – kraje, w których prawidłowość ta nie zachodzi, jak np. Belgia i Estonia, oraz takie, w których zatrudnienie kobiet w rolnictwie nieznacznie, ale jednak wzrasta – np. Luksemburg i Irlandia oraz, przy relatywnie dużych wahaniami, Malta.

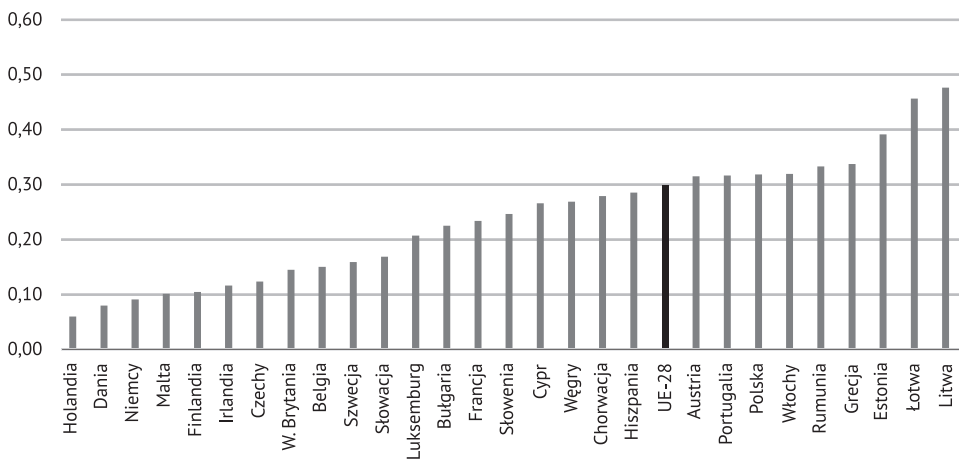
Przeanalizowano również wskaźnik samozatrudnienia kobiet jako wyraz przedsiębiorczości. W gospodarce UE-28 ogółem miejsce pracy sama dla siebie stworzyła co trzecia kobieta, natomiast w rolnictwie, leśnictwie i rybołówstwie mniej więcej co czwarta. Należy zwrócić tu uwagę na Austrię, w której bisko co druga kobieta jest samozatrudniona (45%), a w dodatku wskaźnik ten jest wyższy aniżeli w gospodarce ogółem (z podobnym zjawiskiem mamy do czynienia w Grecji, ale na niższym poziomie).

Warto w tym miejscu wspomnieć również o dyskryminacji ze względu na płeć, jeśli chodzi o dochody. Jak wskazują dane Eurostatu, średnio w UE-28 wynagrodzenie kobiet było 16% niższe niż mężczyzn. To implikuje kolejny problem – zagrożenie ubóstwem, na które szczególnie narażona jest ludność wiejska. Szacuje się, że liczba osób zagrożonych ubóstwem na obszarach wiejskich znacznie wzrosła² – jest to już ok. jednej trzeciej wszystkich osób zagrożonych tą patologią w Europie. Z danych Eurostatu wynika, że co szósty obywatel UE-28 został oceniony jako zagrożony ubóstwem (mimo wsparcia socjalnego), zwłaszcza w Grecji – 23,1%, w Rumunii – 22,4%, w Bułgarii – 21,0%, na Litwie – 20,6% i w Hiszpanii – 20,4% (http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Living_conditions (15.05.2016)). Niestety, w grupie tej znajduje się więcej kobiet.

² Osoby zagrożone ubóstwem to osoby pochodzące z gospodarstw domowych o dochodach poniżej 60% mediany dochodu gospodarstw domowych w danym państwie członkowskim.

Kobiety właścicielkami gospodarstw rolnych

Rozpatrując rolę kobiet jako podmiotów podejmujących decyzje i zarządzających gospodarstwami rolnymi, należy wskazać, że w badanym okresie funkcje takie w krajach UE-28 pełniło jedynie 30% kobiet (dane z 2013 r.)³. Analizy prowadzone od 2005 r. wskazują, że w badanym okresie wskaźnik ten poprawił się przeciętnie o 2 pkt proc. Jednakże rozpiętość np. między wskaźnikami dla Holandii (6%) i Litwy (48%) jest znaczna. Interesujące jest, że kobiet zarządzających gospodarstwami rolnymi jest względnie więcej w rolnictwie krajów nowo przyjętych, a także o rozdrobnionej strukturze agrarnej. W krajach o rolnictwie silnym ekonomicznie, z intensywnym gospodarowaniem na większych obszarach w zarządzaniu gospodarstwami przeważają mężczyźni (Holandia, Dania, Niemcy). Warto jednak zauważyć, że mamy kilka krajów, w których badany wskaźnik wyraźnie wzrósł od 2005 r. na rzecz kobiet – Chorwacja (o 8 pkt proc.), Portugalia (o 6 pkt proc.), Hiszpania, Bułgaria i Litwa (o 5 pkt proc.) oraz Grecja, Szwecja i Rumunia (o 4 pkt proc.) – por. rycina 3. Polki na tym tle nieznacznie przewyższają średnią UE-28.

Ryc. 3. Udział kobiet zarządzających gospodarstwami rolnymi w ogólnej liczbie kobiet zamieszkujących na wsi w krajach UE-28 (w %, dane z 2014 r.)

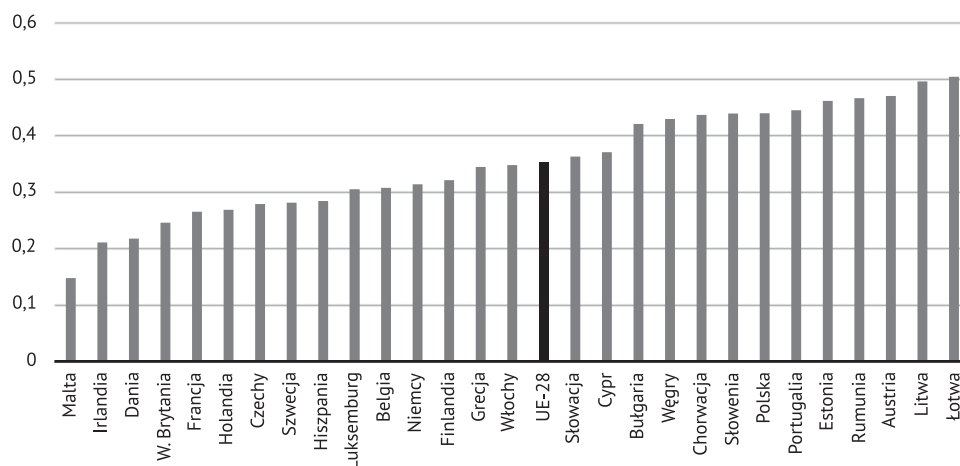
Fig. 3. The share of women managing farms in EU-28 (% , 2014)

Źródło: Eurostat, <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database> (Labour force categories: number of persons and farm work (AWU) by sex of worker, legal status of holding and agricultural size of farm (UAA) [ef_lflegaa], 16.05.2016).

Source: Eurostat, <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database> (Labour force categories: number of persons and farm work (AWU) by sex of worker, legal status of holding and agricultural size of farm (UAA) [ef_lflegaa], 16.05.2016).

³ Kobiety do 35 roku życia – 25%, a w wieku między 55–64 lata – 29%.

Dla porównania zestawiono udział nakładów pracy kobiet przeliczonych według AWU (Annual Work Unit – roczna jednostka pracy, 2120 godzin, 265 dni roboczych) w ogólnej sumie nakładu pracy w gospodarstwach rolnych (także według AWU). Z zestawienia wynika, że przeciętne w gospodarstwach rolnych UE-28 kobiety wykonują 35% prac. Zatem kobiety wkładają relatywnie więcej pracy w gospodarstwo rolne, aniżeli wynika to z ich możliwości zarządzania nim. Największy rozdźwięk pod tym względem notuje się w Niemczech i Finlandii (22 pkt proc.), także w Austrii, Holandii, Słowenii i Bułgarii (19 pkt proc.), gdzie wkład pracy mężczyzn w gospodarstwo rolne liczony w jednostkach AWU jest znacznie mniejszy aniżeli ich udział w zarządzaniu gospodarstwem (por. ryc. 4).

Ryc. 4. Udział pracy kobiet w ogólnej sumie nakładu pracy w gospodarstwach rolnych w krajach UE-28 (według AWU, w %, w 2014 r.)

Fig. 4. The share of women working on farms in the EU-28 (the AWU, %, in 2014)

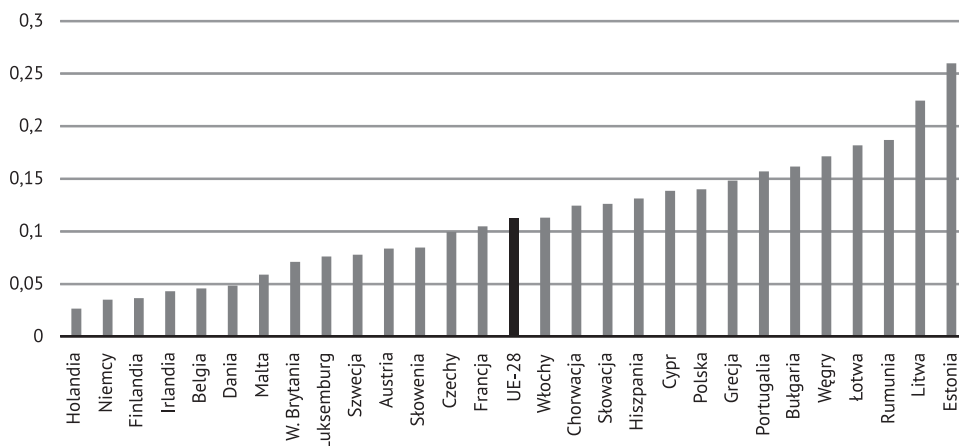
Źródło: Eurostat, <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database> (Labour force categories: number of persons and farm work (AWU) by sex of worker, legal status of holding and agricultural size of farm (UAA) [ef_lflegaa] 16.05.2016).

Source: Eurostat, <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database> (Labour force categories: number of persons and farm work (AWU) by sex of worker, legal status of holding and agricultural size of farm (UAA) [ef_lflegaa] 16.05.2016).

Co interesujące, dla wszystkich państw UE-28 porównanie udziału nakładu pracy włożonej w gospodarstwo przez kobiety z ich udziałem w zarządzaniu nim wypada niekorzystnie, jednak najbliższemu stanowi zrównoważenia są Greczynki, które zarządzają co trzecim gospodarstwem rolnym i tyle samo wynosi ich wkład pracy w stosunku do zaangażowania mężczyzn.

Porównano również udział gospodarstw zarządzanych przez kobiety w ogólnej liczbie gospodarstw z tym, jaki procent ogółu gruntów rolnych jest w posiadaniu kobiet. Jak wskazują dane z ryciny 5, w żadnym kraju UE-28 kobiety nie zarządzają większym

arealem gruntów, niż wynika to z udziału gospodarstw rolnych, których są kierownikami. Można zatem wnioskować, że kobiety zarządzają gospodarstwami o relatywnie małym areale użytków rolnych. Najmniejszy rozdzźwięk pomiędzy tymi wartościami obserwujemy generalnie w „starych” krajach UE, największy zaś w „nowych” – przykładowo na Łotwie czy Litwie, jak już wspomniano, kobiety kierują blisko połową gospodarstw rolnych, ale w ich posiadaniu jest jedynie około jednej czwartej arealu użytków rolnych.

Ryc. 5. Różnica pomiędzy udziałem kobiet zarządzających gospodarstwami rolnymi a udziałem posiadanych przez nie użytków rolnych w krajach UE-28 (w 2014 r.)

Fig. 5. The difference between the percentage of women managing farms and possessing agricultural land in the EU-28 (in 2014)

Źródło: Eurostat, <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database> (Support for rural development: number of farms, agricultural area, standard output (SO) and livestock (LSU) by age and sex of holder [ef_ogardsexage] 16.05.2016).

Source: Eurostat, <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database> (Support for rural development: number of farms, agricultural area, standard output (SO) and livestock (LSU) by age and sex of holder [ef_ogardsexage] 16.05.2016).

Przeanalizowano także, jaki udział kobiet wiejskich względem mężczyzn stanowią kierowniczkę gospodarstw prowadzących inną działalność zarobkową związaną bezpośrednio z gospodarstwem. Przeciętnie w krajach UE-28 kobiety zarządzają jedynie 17% tego typu jednostek, choć w przypadku gospodarstw agroturystycznych w ich rękach pozostaje ok. jednej czwartej gospodarstw, pomijając Grecję, gdzie wskaźnik ten jest blisko dwukrotnie wyższy (42%)⁴. Co do gospodarstw zajmujących się rękodziełem

⁴ Zdecydowanie większe zróżnicowanie tego wskaźnika obserwuje się w poszczególnych grupach wiekowych, np. Hiszpanki, Rumunki i Estonki w wieku 55–64 lata zarządzają ponad połową gospodarstw agroturystycznych w swoich krajach, a Słowaczki i Francuzki w tym wieku – 1/3 tych gospodarstw w swoich krajach.

wskaźnik średni kształtuje się podobnie, ale zróżnicowanie jest o wiele większe – np. w Bułgarii tylko kobiety prowadzą tego typu działalność, na Łotwie – 67% kobiet zarządza tymi gospodarstwami, we Włoszech 57%, na Węgrzech i w Hiszpanii – nieco mniej niż połowa. Co interesujące, w przypadku gospodarstw zajmujących się produkcją odnawialnej energii wskaźnik gospodarstw zarządzanych przez kobiety wynosi w UE-28 ledwie 10%, ale w przypadku Greczynek przekracza tę liczbę trzykrotnie, zaś w przypadku Austriaczek, Włoszek i Hiszpanek ok. dwukrotnie. Jeśli rozpatrzymy gospodarstwa zajmujące się akwakulturą, to na wyróżnienie zasługują przede wszystkim te prowadzone przez Włoszki (62% Włoszek zamieszkujących na wsi zarządza takimi podmiotami), Chorwatki, Austriaczki i Irlandki (ok. jednej czwartej kobiet wiejskich w tych krajach prowadzi takie gospodarstwa).

Podsumowanie

Na podstawie powyższych rozważań możemy stwierdzić, że kobiety zamieszkujące obszary wiejskie krajów UE-28 odgrywają stosunkowo niewielką rolę w zarządzaniu gospodarstwami rolnymi, jednocześnie zarządzają mniejszymi gospodarstwami rolnymi i mają mniej ziemi. Bardzo często osiągają niższy poziom edukacji formalnej aniżeli ich koleżanki w mieście. To wszystko może powodować reperkusje ekonomiczne, jak chociażby większe ryzyko zubożenia czy też mniejszy udział w profitach płynących z obu filarów wspólnej polityki rolnej. Oczywiście można znaleźć pozytywne wzorce w niektórych państwach członkowskich, zwłaszcza w państwach skandynawskich – różnorodne wskaźniki ekonomiczne sugerują, że gospodarstwa rolne prowadzone tam przez kobiety mają status zbliżony do statusu gospodarstw zarządzanych przez mężczyzn, a pozycja samych kobiet wiejskich nie odbiega od pozycji członków pozostałych warstw społeczeństwa we wspomnianym ekonomicznym zakresie. Niemniej w obecnym stanie rzeczy wydaje się koniecznością podjęcie kroków związanych z polityką równościową na arenie UE, by eliminować istniejącą dyskryminację kobiet, które odgrywają przecież tak wiele ról społecznych.

Bibliografia

- European Commission (2012). *Women in EU agriculture and rural areas: Hard work, low profile. EU Agricultural Economic Briefs*, 7.
- European Parliament (2015). *International Day of Rural Women*. Pobrane z: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/536466/IPOL_STU\(2015\)536466_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/536466/IPOL_STU(2015)536466_EN.pdf).
- Eurostat, <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database> (Population by educational attainment level, sex, age and degree of urbanisation (%) [edat_lfs_9913] 15.05.2016)
- Eurostat, <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database> (Labour force categories: number of persons and farm work (AWU) by sex of worker, legal status of holding and agricultural size of farm (UAA) [ef_lflgaa], 16.05.2016)
- Eurostat, <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database> (Support for rural development: number of farms, agricultural area, standard output (SO) and livestock (LSU) by age and sex of holder [ef_ogardsexage] 16.05.2016)

Eurostat. Statistics Explained. Pobrane 15.05.2016 z: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Living_conditions.

Zaakceptowano do druku – Accepted for print: 21.02.2017

Do cytowania – For citation:

Czyżewski, A., Matuszczak, A. (2016). Wybrane obszary aktywności kobiet wiejskich w krajach UE-28 [Selected areas of rural women's activity in the EU-28]. *Problemy Drobnych Gospodarstw Rolnych – Problems of Small Agricultural Holdings*, 4, 31–40. doi: <http://dx.doi.org/10.15576/PDGR/2016.4.31>.